

РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

*Укладач – доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
к. е. н., доцент О. В. Мирна*

Програма навчальної дисципліни «Регіональне управління» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси та методи впливу на соціум з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку окремих територій держави, а також забезпечення реалізації регіональної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод.

Міждисциплінарні зв'язки: тісно пов'язана з дисциплінами «Менеджмент», «Адміністративний менеджмент», «Теорія державного управління», «Служба в органах місцевого самоврядування».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1.Метою викладання навчальної дисципліни є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з питань регіонального управління, зокрема застосування законів, принципів і методів в управлінні суб'єктами регіональної сфери, а також формування комплексу практикоорієнтованих прийомів, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень співробітників суб'єктів регіонального управління.

1.2.Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є опанування відповідної сукупності знань, вмінь та навичок, які повинні сприяти загально професійній підготовці майбутніх спеціалістів і забезпечити належне виконання ними покладених завдань у сфері управління, зокрема, набуття навичок розробки та впровадження заходів забезпечення результативної та ефективної діяльності суб'єктів сфери регіонального управління.

1.3.Згідно з вимогами освітньо-наукової програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- законодавчих та нормативно-правових засад діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування на регіональному рівні;
- закономірності управління на регіональному рівні;
- існуючі моделі регіонального управління, вітчизняну систему та структуру органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх компетенції на регіональному рівні;
- концептуальні засади реформування системи регіонального управління та місцевого самоврядування, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком;
- методичних та організаційних основ управління розвитком суспільства на рівні окремих регіонів;
- особливостей регіонального управління в різних сферах суспільного розвитку та на різних рівнях;
- теоретико-методологічних засад формування регіональної політики.

вміння:

- з вибору стратегії й тактики у процесі господарювання на регіональному рівні;
- з визначення основних напрямків регіонального управління та місцевого самоврядування;
- з аналізу регіонального управління в адміністративно-політичній сфері;
- з визначення загальнотеоретичних аспектів організації роботи органів регіональної влади в Україні тощо;
- приймати рішення щодо вибору найбільш доцільних методів та інструментів

регіонального управління, використання яких дозволило б з найменшими витратами часу та інших ресурсів досягнути поставлених цілей;

- досліджувати накопичений світовий досвід в області регіонального управління;
- визначати ефективність заходів з регіонального управління.

способи мислення:

- формування суджень – форми мислиннєвого відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері державного та регіонального управління;

- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері державного та регіонального управління, доведення її або заперечення;

- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень в області державного та регіонального управління нового;

- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах державного та регіонального управління в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив державного та регіонального управління та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

- ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики державного та регіонального управління, ідейних вчень класиків менеджменту, фундаментальних постулатів та парадигм менеджменту, новітніх прогресивних тенденцій розвитку менеджменту;

- ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних сферах державного та регіонального управління;

- здатність організовувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

- здатність застосовувати одержані знання з різних предметних сфер державного та регіонального управління для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

- здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами та процесами у сфері державного та регіонального управління, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

- ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямків менеджменту персоналу та здатність формувати ефективну сучасну систему державного та регіонального управління підприємства.

морально-етичні цінності:

- сформулювати уявлення про моральні цінності людини;

- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться по 165 годин 5,5 кредити ЄКТС для денної і заочної форм навчання.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Державна політика регіонального розвитку

Державна політика регіонального розвитку в Україні. Державна регіональна політика та регіональний розвиток. Європейські засади регулювання політики регіонального розвитку.

Фінансове забезпечення регіонального розвитку. Понятійно-категоріальне визначення поняття «регіону», «регіональної політики».

Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку

Організаційно-правові засади регіонального управління в Україні. Інституційне забезпечення регіонального управління. Європейський досвід регулювання політики регіонального розвитку. Регулювання політики регіонального розвитку відповідно до принципів Європейської регіональної політики: досвід країн ЄС.

Тема 3. Державне управління на регіональному рівні

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіону.

Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону.

Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади.

Тема 4. Регіональні органи державного управління

Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція МДА. Повноваження, порядок формування та роботи МДА. Структура МДА, їх діяльність. Відносини МДА у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування.

Сучасні моделі та концепції місцевого самоврядування. Світовий досвід організації місцевого та регіонального самоврядування. Європейські орієнтири врядування на регіональному рівні. Досвід реформування та перспективи створення сучасних систем врядування.

Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління

Теоретичне осмислення змісту феномену місцевого та регіонального самоврядування. Місцеве самоврядування як інститут публічної влади.

Тема 7. Підготовка та прийняття управлінських рішень в регіональному управлінні

Поняття управлінських рішень регіонального рівня. Базові концепції, теорії та ідеї щодо прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень регіонального рівня. Прийняття управлінських рішень в контексті удосконалення процесу регіонального управління.

Тема 8. Ефективність регіонального управління. Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні

Поняття ефективності в управлінні. Типологія та критерії вимірювання ефективності управління. Діяльність міжнародних організацій з підвищення ефективності регіонального управління у країнах Європи. Загальна характеристика та принципи реалізації функцій

контролю. Світові стандарти системи контролю. Розвиток системи контролю у сфері регіонального управління в Україні.

Тема 9. Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні та світі

Адміністративно-територіальна реформа. Концептуальні засади проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. Адміністративно-територіальна реформа провідних країн світу як механізм ефективного державного та регіонального управління. Зарубіжний досвід і європейські стандарти як орієнтири при вирішенні завдань адміністративно-територіальної реформи

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Євтушенко В. А. Державне та регіональне управління: навч. посібник. / В.А. Євтушенко, Г. В. Євтушенко– Х.: ХНУ, 2012. – 215 с.
2. Круш П.В. Регіональне управління: навч. посіб. / П. В. Круш, О.О. Кожем'яченко. – К.: ЦУЛ, 2007. – 248 с.
3. Основи регіонального управління в Україні : підруч. // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін. ; за заг. ред. В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий. - К. : НАДУ, 2012. - 576 с.
4. Про стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [Електронний ресурс] / Указ Президента України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
5. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 512 с.

Додаткова

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посібник / Іванова Т.В. [та ін.] - К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
2. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навчальний посібник / В. Д. Бакуменко // - К. : ВПЦ АМУ, 2011. – 444 с.
3. Бакуменко В.Д. Підходи та моделі креативного державного управління: Монографія/ В.Д. Бакуменко, О.М. Руденко – К.: АМУ, 2014. – 228 с.
4. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія / О. І. Васильєва. - Донецьк : Юго-Восток, 2009. - 436 с.
5. Державна політика : підруч. / НАДУ при Президентіві України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – 448 с.
6. Законодавство України про місцеве самоврядування: зб. законодав. актів: за станом на 5 листопада 2001 р. // Верх. Рада України. – Офіц. Вид. – К.: Парлам. вид-во, 2001.
7. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями: Монографія/ Т.В. Іванова - К.: ВПЦ АМУ, 2011. – 405 с.
8. Іванова Т.В. Управління підприємством на регіональному рівні/ Т.В. Іванова Науковий вісник Академії муніципального управління: Збірник наукових праць Серія «Економіка» випуск 8/2010 – К.: Академія муніципального управління, ВПЦАМУ. – 2010 р. С. 42-47
9. Іванова Т.В. Управління розвитком міста: навчальний посібник./ Т.В. Іванова [та ін.] - К.: Вид-во НАДУ, 2006.–389 с.
10. Іванова Т.В. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири / Т.В. Іванова [та ін.] - Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2013. – 352 с.
11. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Х. : Фоліо, 1998. – 48 с.